

ТЕОРЕТИЧНИЙ ОКРЕС ОСНОВНИХ ФОРМ КООПЕРАТИВНОГО РУХУ В СКОТАРСТВІ

Лозинська І.В.

к.е.н., доцент кафедри економіки
Сумського національного аграрного університету

Ринкові закони змушують знаходити в кожній галузі такі форми господарювання, які б сприяли виживанню в умовах гострої конкуренції. За таких умов виходити товаровиробнику одному на ринок досить складно. Для цього товаровиробники об'єднуються, що підвищує їх конкурентоспроможність, бо закони ринку вимагають крупності і в більшості країн це досягається не через безпосереднє збільшення розмірів товарних ферм, а шляхом кооперування виробництва і вертикальної інтеграції [1].

Найбільш поширеною є горизонтальна інтеграція - система взаємозв'язків між підприємствами однієї галузі, що розвивається через взаємодію окремих підприємств для рішення загальних виробничих завдань на основі оптимальної концентрації й спеціалізації виробництва. Горизонтальна інтеграція, по своїй суті, не є агропромисловою, тому що не встановлює взаємозв'язку між розрізненими галузями народного господарства, а лише об'єднує товаровиробників одного напрямку. Така інтеграція розвивається, наприклад, у м'ясному скотарстві шляхом встановлення організаційно-економічних зв'язків між репродуктивними підприємствами та підприємствами по виробництву товарного м'яса ВРХ чи молока [2].

По суті, будь-яке кооперування сільськогосподарських товаровиробників є проявом горизонтальної інтеграції.

Зараз в Україні функціонує 256 кооперативів. Через недосконалість статистичного обліку неможливо визначити точну кількість виробленої кооперативами продукції, бо ці молоко та м'ясо ВРХ вважаються продуктами від домогосподарств, оскільки статус кооперативів – обслуговуючі.

Поле діяльності кооперативних об'єднань значно ширше, ніж окремих підприємств. Наприклад, кооперативні об'єднання молочного напрямку, крім переробки і збуту молока, займаються постачанням обладнання для молочних ферм, здійснюють контрольну-племінну роботу, надають консультації тощо. Це дає можливість одержувати необхідну кількість молока, попередити сезонні коливання в надоях, своєчасно і постійно омолоджувати стадо аби досягти стабільності в одержанні продукції.

Аналогічний приклад у діяльності об'єднань м'ясних кооперативів, які крім забою худоби займаються поглибленою переробкою м'яса, постачанням молодняку худоби, комбікормами, селекційно-племінною діяльністю.

Наявність кооперативних об'єднань залежить від специфіки окремих країн. Наприклад, молочні кооперативи скандинавських країн встановлюють для своїх членів правила щодо годівлі, утримання, доїння корів, а також транспортування молока. За недотримання вимог до власників господарств застосовуються жорсткі заходи впливу.

З розвитком кооперативного руху розвивалась і налагоджувалась система взаємозв'язків між кооперативними об'єднаннями та їх членами. Така система зв'язків одержала назву вертикальної інтеграції. Але вертикальна інтеграція у сільському господарстві взагалі, та інтеграція селянських (фермерських) господарств зокрема, мають певну відмінність.

Вертикальна інтеграція може забезпечувати кращу координацію при використанні взаємодоповнюючих активів на різних стадіях виробничого процесу; горизонтальна - дозволяє домогтися економії на умовно постійних витратах і реалізувати економію на масштабах виробництва.

Література:

1. Данкевич А.Є. Розвиток інтегрованих структур у сільському господарстві: монографія / А.Є. Данкевич. – К.: ННЦ ІАЕ, 2011. – 350 с.
2. Малік М. Й. Інтеграція – як фактор підвищення ефективності реформованих сільськогосподарських підприємств / М. Й. Малік, К. Орлатий, П. М. Федієнко. – ІАЕ УААН, 2000. – 40 с.